

Boganmeldelser.

I. V. BIRCK. **Sukkerets Historie.** En handels- og finanspolitisk Studie. København 1909. G. E. C. Gads Forlag. (240 S.).

Et interessantere Emne for en økonomisk-videnskabelig Monografi end Sukkeret kunde Dr. Birck næppe have fundet for Tiden. Den store Rolle, Varen spiller for Landbruget, i Industrien, i Handelen, i Forbruget og i Beskatningen, gør Sukkerspørgsmaalet i sine forskellige Forgreninger saare betydningsfuldt. Men er Emnet fængslende, er det tillige overordentlig vanskeligt at behandle, netop fordi det spiller ind paa saa mange Omraader. — »Sukkerets Historie« er uden Tvivl et Barn af Reformen af vor Sukkerbeskatning i Forbindelse med Toldloven. Bogen er en karakteristisk Del af Dr. Bircks Forfatterskab; den er tillige stærkt personligt farvet. Man mindes det kalejdoskopiske, det mangfoldige i Forfatterens Person, naar man Side om Side med et Citat af Byron træffer kemiske Formler, og naar man som Slutning paa et Kapitel, hvis Overskrift er »Sammenlignende Produktionscifre 1898—1908«, læser et Citat af Frank Norris' Bog »Hvedens Epos«.

Dr. Birck vil have Læseren til at se Sukkeret og dets Betydning for Verdensøkonomien sub specie æterni; han har selv følt sig grebet, halvt lyrisk, af de mægtige Kræfter, hvis Bevægelse han skildrer; men Løftelsen har noget ondt ved at naa Læseren, som ofte bliver stikkende

Boganmeldelser.

I. V. BIRCK. **Sukkerets Historie.** En handels- og finanspolitisk Studie. København 1909. G. E. C. Gads Forlag. (240 S.).

Et interessantere Emne for en økonomisk-videnskabelig Monografi end Sukkeret kunde Dr. Birck næppe have fundet for Tiden. Den store Rolle, Varen spiller for Landbruget, i Industrien, i Handelen, i Forbruget og i Beskatningen, gør Sukkerspørgsmaalet i sine forskellige Forgreninger saare betydningsfuldt. Men er Emnet fængslende, er det tillige overordentlig vanskeligt at behandle, netop fordi det spiller ind paa saa mange Omraader. — »Sukkerets Historie« er uden Tvivl et Barn af Reformen af vor Sukkerbeskatning i Forbindelse med Toldloven. Bogen er en karakteristisk Del af Dr. Bircks Forfatterskab; den er tillige stærkt personligt farvet. Man mindes det kalejdoskopiske, det mangfoldige i Forfatterens Person, naar man Side om Side med et Citat af Byron træffer kemiske Formler, og naar man som Slutning paa et Kapitel, hvis Overskrift er »Sammenlignende Produktionscifre 1898—1908«, læser et Citat af Frank Norris' Bog »Hvedens Epos«.

Dr. Birck vil have Læseren til at se Sukkeret og dets Betydning for Verdensøkonomien sub specie æterni; han har selv følt sig grebet, halvt lyrisk, af de mægtige Kræfter, hvis Bevægelse han skildrer; men Løftelsen har noget ondt ved at naa Læseren, som ofte bliver stikkende

i den overvældende Mængde af Tal, Datoer og andre Enkeltheder, han maa igennem. Det maa betragtes som en ikke uvæsentlig Mangel ved Bogen, at den er saa svær at læse. Man kan ofte ikke se Skoven for bare Træer, ikke finde den røde Traad for lutter Enkeltheder.

I Erkendelsen af, at Kendskab til Produktionstekniken er nødvendig for Forstaaelsen af de økonomiske Fænomener, indledes Bogen med en Fremstilling af Sukkerproduktionens Kemi og Teknik. Dernæst skildres Sukkerhandelen, og i Forbindelse hermed gives en mere almindelig Fremstilling af Terminshandelen og dens teoretiske Betydning. Derefter beskrives de økonomiske Organisationer, som Sukkerproduktion og Sukkerhandel har fremkaldt (Kartellerne og Trusterne saavel mellem Fabriker for Raasukker som mellem Raffinaderier). I anden Bog udvikles Sukkerbeskatningens Teori. — De to første Bøger udgør den »almindelige Del« af »Sukkerets Historie«; de to sidste Bøger optages af en meget detailleret Skildring af Sukkerproduktionen, Sukkerhandelen og Sukkerbeskatningen i saa godt som alle Verdens Lande.

Blandt Hovedpunkterne i Bogen, dem Forfatteren har ofret den største Interesse, er Spørgsmaalet om Dyrkningsgrænsen for Roesukker i Forhold til andre Afgrøder; her anvender Dr. Birck et tilsyneladende temmelig tyndt statistisk Materiale til ret vidtgaaende Slutninger. Sukkerkartellernes Indflydelse paa Priserne og Beskatningen samt Konventionernes Virkning paa Priserne, spiller en stor Rolle i Bogen, og adskilligt af det, der siges om Kartellerne, hører tillige med Afsnittet om Terminshandelen til dens bedste. Skattetryk contra Forbrug og Materials kattens »Incidenser« giver ogsaa Anledning til mange interessante og gode Udviklinger.

Det er rigtigt, som Forfatteren siger, at adskilligt af det, Bogen indeholder om Sukker, »med nogle Ændringer kan overføres paa andre Forbrugsartikler, og at saaledes det specielle faar det almindeliges Interesse«. Det er et

typisk Udsnit af Nutidens økonomiske Liv: af Produktion, Handel og Beskatning, man lærer at kende gennem Studiet af Sukkerets Historie, og paa mange Punkter er det lykkedes Dr. Birck at give Trækkene i dette Liv udmærket. Men Opgaven er som sagt stor og svær, og en yderligere Bearbejdning af Stoffet havde ofte været ønskelig; flere Afsnit af Bogen maa mere betragtes som en økonomisk-historisk Materialesamling end som en fuldt færdig videnskabelig Fremstilling. Den specielle Del af Bogen maa læses og benyttes ganske haandbogsmæssigt.

Paa nogle Punkter fastslaaer Forf. Resultater, som vistnok ikke er ganske ubestridelige. Dette gælder saaledes Fremstillingen af Brysselerkonventionens Virkninger paa Sukkerpriserne. Ved en Pristabel S. 32—33 og Bemærkninger dels i Kapitel IV, dels i Kapitel XII, søger han at slaa fast, at Konventionen har hævet Verdensprisen paa Sukkeret. Det hedder S. 38 kort og godt: »Brysseler Konventionens Følge er i ét Ord 3 á 5 sh.s Forhøjelsen paa Verdensmarkedet og en tilsvarende eller større Nedsættelse indenfor de lovbeskyttede Eksportlande.« Til denne Slutning naar Forfatteren ved som Prisnormalen i de sidste Aar før Konventionens Oprettelse at fastslaa 8 á 7 sh. og pege hen paa, at endogsaa 5 sh. 10¹/₂ d. naas — og dernæst som den ny Prisnormal efter Konventionens Ikrafttræden at fastslaa 10 sh. Fra disse Udgangspunkter er den ovenciterede Slutning til en vis Grad berettiget; men Bogens egen Pristabel S. 32—33 viser, at man før 1903 kun finder ét Aar med en Gennemsnitspris under 8 sh. og efter 1903 kun ét Aar, hvor Gennemsnitsprisen naar 10 sh. Den Prisstatistik, som Dr. Birck har anført, viser, at de gennem Aarene stærkt svingende Sukkerpriser efter 1903 for Londons Vedkommende har et i Forhold til de foregaaende to Aar noget højere Niveau; men deraf at slutte, at Brysselerkonventionens Følge i ét Ord er 3 á 5 sh.s Forhøjelse paa Verdensmarkedet, er næppe helt berettiget. For det lovbeskyttede Eksportland Tysklands Vedkommende er

Faldet i Indlandsprisen langt skarpere udtalt end Stigningen er for den engelske Pris, »Verdensmarkedets Pris«. Spørgsmaalet om Brysselerkonventionens Indvirkning paa Sukkerpriserne er af den allerstørste teoretiske og praktisk-politiske Betydning og Svaret tillige omtvistet; men en tilfredsstillende Løsning er, saa vidt jeg kan se, ikke naaet i »Sukkerets Historie«.

Mod Unøjagtigheder i Bogens systematiske Inddelinger, mod de altfor talrige og altfor grove Trykfejl o. lign. kan man uden at være pedantisk rejse en Del Indvendinger. Et Par enkelte skal til Slutning anføres: Kapitel III har til Overskrift »Roesukkeret«; ikke desto mindre bringer det under Punkt 23 en Tabel over Sukkerforbruget, som — uden at der gøres opmærksom derpaa — ogsaa omhandler Rørsukker. — Paa lignende Maade gives under Kapitel VII, Overskrift: »Sukkertolden«, en Udvikling af hele Sukkerbeskatningen, ogsaa omfattende den indenlandske Afgift. — En uheldig Fejlregning findes S. 112, hvor den i Sukkerunionen tilladte Overtold for Raffinade (6 Franc pr. 100 kg) i dansk Mønt omregnes til 4,20 Øre pr. kg; man er ved den nye danske Sukkerlovs Udarbejdelse i 1906—08 gaaet ud fra en tilladt Overtold af 4,32 Øre pr. kg. Naar de 4,32 betragtes som rigtige, kunde vor Lovgivning maaske formelt siges at være i Overensstemmelse med Unionens Fordringer; vælger man 4,20, vil Satserne i den nye Lov absolut ikke faa Lov at passere Unionens Censurkomité. At den for Raasukker tilladte Overtold (5 Franc 50 Centimer) i dansk Mønt opgives til 38½ Øre pr. kg, maa bero paa en ubegribelig grov Trykfejl.

De anførte Eksempler maa være tilstrækkelige til at vise, at en Del mere Omhu i Enkelthedernes Udarbejdelse vilde have givet Dr. Bircks paa saa mange Maader interessante og værdifulde Bog forøget Anvendelighed for de mange danske sukkerinteresserede. At man til Trods for Manglerne kan høste stort Udbytte af at læse den, er alt fremhævet.

Helge Smith.